

Základní škola Katusice, okres Mladá Boleslav		
Školní program proti šikanování		
Č.j.:	Účinnost od: 1.9.2016	Změny:
Vypracovala: Mgr. Helena Bajtlová – školní metodik prevence 30.8.2016		

Obsah

1 Základní údaje o škole.....	1
2 Školní program proti šikanování	1
3 Cíle programu.....	1
4 Odpovědnost za plnění a aktualizování programu	2
5 Aktivity školy v oblasti prevence šikany	3
6 Charakteristika šikanování	3
7 Krizový plán	7
8 Postupy při řešení šikanování	7
9 Výchovní opatření	9
11 Spolupráce se specializovanými institucemi	10
12 Šikana zaměřená na učitele	12
13 Závěr.....	12

1 Základní údaje o škole

Základní škola Katusice, okres Mladá Boleslav

Náměstí Budovatelů 39, 29425

tel.: 326394146, mail: info@zskatusice.cz

Školní poradenské pracoviště

Mgr. Helena Bajtlová, ředitelka školy – školní metodik prevence

Mgr. Věra Štencová, výchovný poradce

2 Školní program proti šikanování

Školní program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MŠMT – 21149/2016) a je součástí Preventivního programu školy. Je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu.

Tento dokument slouží k nastavení školního prostředí založeného na bezpečí, respektu a spolupráci. Program je zaměřen na prevenci a řešení šikany. Dokument je určen všem pedagogickým a nepedagogickým zaměstnancům školy, zákonným zástupcům žáků i žákům samotným.

3 Cíle programu

Dlouhodobým cílem programu proti šikanování je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí, vytvářet dobré vztahy uvnitř třídních kolektivů a tím předcházet vzniku či šíření šikanujícího chování. K tomu mimo jiné přispívá rovněž vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky vytváření dobrých vztahů, v práci s dynamikou skupiny, v podpoře a upevňování zdravých třídních norem a aplikace nových dovedností v každodenní práci. Celá tato oblast je klíčová pro prevenci šikanování ve třídních kolektivech, případně šikanování namířeného proti učitelům.

Krátkodobým cílem je seznámení pedagogů, žáků a rodičů s krizovým plánem při šikaně a s dalšími skutečnostmi, které se této problematiky týkají (projevy šikany, možná pomoc apod.). Sjednocení postupů při řešení případů šikany mezi žáky, stanovení postupu při řešení šikany učitele.

4 Odpovědnost za plnění a aktualizování programu

Na tvorbě a realizaci programu se podílejí všichni pedagogičtí zaměstnanci školy, jeho koordinace je v kompetenci školního metodika prevence. Za realizaci programu je odpovědná ředitelka školy.

Kompetence jednotlivých subjektů

Pedagogičtí pracovníci

Každý pedagog je zodpovědný za vytvoření zdravého klimatu třídy.

Je povinen zejména

- podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi dětmi,
- jednat s dětmi jako s partnery,
- snažit se udržovat pocit důvěry mezi dětmi a pedagogy,
- v kritických situacích dát jasně najevo, že špatné chování nelze tolerovat,
- nebyť lhostejný k projevům agresivity,
- informovat děti i rodiče o tom, na koho se obrátit při problémech - třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence, vedení školy, linka důvěry apod.
- nahlásit podezření na výskyt šikany vedení školy, případně školnímu metodikovi prevence.

Nepedagogičtí pracovníci

Nepedagogičtí pracovníci školy se podílejí na vytvoření zdravého klimatu, zejména tím, že

- jednájí s dětmi vstřícně,
- jasně se vymezují proti nežádoucím projevům chování,
- nejsou lhostejní k projevům agresivity,
- vážnější nežádoucí projevy chování nahlásí školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci, případně vedení školy.

Ředitelka školy - Školní metodik prevence

- zajišťuje vzdělávání pracovníků v oblasti šikanování a vzdělává se,
- zajišťuje doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti patologických jevů,
- zajistí, aby ve školním řádu byla jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení,
- zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve škole i při školních akcích,
- zajistí, aby žáci a pedagogové byli seznámeni s negativními důsledky šikany,
- přijímá podněty v rámci řešení šikany,
- spolupracuje s výchovným poradcem a třídními učiteli při řešení krizových situací.
- vzdělává se v oblasti prevence rizikového chování, zvyšuje svoji způsobilost řešit krizové situace,
- sestavuje Preventivní program školy, koordinuje plán proti šikanování a následně s programem proti šikanování seznámí všechny pedagogické pracovníky,
- mapuje síť pomoci v regionu,
- spolupracuje s okresním metodikem prevence, zdravotnickými zařízeními nebo psychology, Policií ČR, orgány sociálně právní ochrany dětí a mládeže a dalšími institucemi zajišťujícími prevenci v oblasti šikany,

Výchovný poradce

- spolupracuje se školním metodikem prevence, třídními učiteli při řešení krizových situací.

Třídní učitelé

- na začátku školního roku informují žáky i rodiče o tom, na koho se obrátit při problémech ve škole (na třídního učitele, školního metodika prevence - vedení školy, výchovného poradce), ale i mimo školu,
- seznámí na začátku roku žáky i rodiče s programem proti šikanování (třídní schůzky, webové stránky),
- řeší okamžitě projevy rizikového chování (ve spolupráci se školním metodikem prevence),
- v průběhu školního roku nastavují se žáky pravidla třídy, žáky vedou ke slušnému chování, během třídnických hodin se zabývají podporou zdravých mezilidských vztahů.

Rodiče

- v případě podezření na šikanu týkající se nejen jejich dítěte, ale i ostatních spolužáků, informují třídního učitele nebo jiného pedagoga, školního metodika prevence – vedení školy, výchovného poradce,
- spolupracují se školou při řešení problémů,
- v případě problémů spolupracují s PPP či jinými odbornými pracovišti.

5 Aktivity školy v oblasti prevence šikany

- poradenská činnost školního metodika prevence a výchovného poradce,
- stanovení pravidel chování ve Školním řádu školy,
- aktivity zaměřené na práci třídního učitele s třídním kolektivem (1 hodina v rámci týdne),
- konzultační hodiny školního metodika prevence a výchovného poradce (1x týdně),
- po domluvě konzultace s kterýmkoliv vyučujícím,
- práce učitelů, případně školního metodika prevence a výchovného poradce s třídním kolektivem
- tradiční školní akce
- organizace zájmové činnosti ve škole,
- besedy zaměřené na prevenci s PČR, PPP a dalšími subjekty,
- tematické bloky ve výuce, zaměřené na prevenci rizikového chování (Preventivní program školy),
- pravidelné vzdělávání školního metodika prevence, výchovného poradce a vedení školy,
- vzdělávání třídních učitelů v oblasti práce s třídním kolektivem.

6 Charakteristika šikanování

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně.

Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoúčelností agrese.

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. U žáků se za šikanování nepovažuje **škádlení nebo agrese**, které nemá znaky šikanování. Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opětvat, bránit se mu, zastavit ho.

Rozdíly mezi šikanováním a škádlením (Kolář, 2011)

ŠKÁDLENÍ	ŠIKANOVÁNÍ
Definice: Škádlení patří k rovnocenným, kamarádkým nebo partnerským vztahům. Chápáno je jako projev přátelství. Za škádlení se považuje žertování (popichování, zlobení) za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.	Definice: Šikanování patří do násilných a závislostních vztahů. Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že dítěti někdo, komu se nemůže ubránit, dělá, co je mu nepříjemné, co ho ponižuje nebo to prostě bolí.
1. Záměr: Vzájemná legrace, radost a dobrá nálada.	Záměr: Ublížit, zranit a ponižovat.
2. Motiv: Náklonnost, sblížení, seznamování, zájem o druhé. Rozpouštění napětí ve třídě a navozování uvolněné a pohodové atmosféry. Zodolňování, zmužnění.	Motiv: Základní tandem - moc a krutost. Další motivy překonávání samoty, zabíjení nudy, zvědavost ala Mengele, žárlivost, předcházení vlastního týrání, vykonání něčeho velkého...
3. Postoj: Respekt k druhému a sebeucta.	Postoj: Devalvace, znevážení druhého
4. Citlivost: Vcítění se do druhých.	Citlivost: Tvrdost a nelítostnost.
5. Zranitelnost: Dítě není zvýšeně zranitelné a přecitlivělé.	Zranitelnost: Bezbrannost, oběť se neumí, nemůže či nechce bránit.
6. Hranice: Obě strany mají možnost obhájit své osobní teritorium. Vzájemné vnímání a respektování verbálních i neverbálních limitů. Při divočejším škádlení žádný nepoužije své plné síly nebo silnější mírní své akce.	Hranice: Prolamování hranic, „znásilňování“ druhého. Silnější strana nebere ohled na slabšího. Oběť dává najevo, že je jí to nepříjemné, útočníci pokračují dál. Někdy sadomasochistická interakce.
7. Právo a svoboda: Rovnoprávnost účastníků. Dítě se může bránit a škádlení opřevovat, případně ho může zastavit a vystoupit z něho.	Právo a svoboda: Bezpráví. Pokud se dítě brání nebo dokonce „legraci“ oplatí je tvrdě ztrestáno!
8. Důstojnost: Zachování důstojnosti. Dítě nemá pocit ponížení. Necítí se trapně a uboze.	Důstojnost: Ponižení lidské důstojnosti. Dítě je zesměšňováno a ponižováno.
9. Emoční stav: Radost, vzrušení ze hry, lehké naštvání. I nepříjemné! Ale ne bezmoc.	Emoční stav: Bezmoc! Strach, stud, bolest. Nepříjemné a bolestivé prožívání útoku.
10. Dopad: Podpora sebehodnoty, pozitivní nálada.	Dopad: Pochybnosti o sobě, nedostatek důvěry, úzkost, deprese. Dítě má strach ze školy.

Přímá šikana může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zstrašujících nebo výhrůžných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávislným, pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímá šikana má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechce dítě jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);

- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Kyberšikana

Jednou z nejčastějších forem šikany je také elektronická šikana, tj. **kyberšikana**, která může mít podobu např.

- zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem,
- prezentace ponižujících videí na portálech, např. youtube.com, spoluzaci.cz nebo facebook.com
- prezentace zraňujících komentářů na webu,
- rozesílání vulgárních nebo výhružných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny,
- výhružné SMS nebo e-maily apod.

Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je max. několik desítek lidí. V prostředí internetu může být svědkem (ale i útočníkem) stejného chování i několik desítek tisíc lidí. Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (např. nadávky, ponižování), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat apod.) a naopak. Základním úkolem školy v řešení kyberšikany je zmapování konkrétní situace a vyhodnocení vhodného postupu při jejím řešení.

Stádia šikanování, zkráceno (Kolář, 2011)

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychologické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity, například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také neřešením předchozí situace.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“. Většinou platí mezi ostatními žáky názor - „raději on, než já“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které pro přehlednost můžeme označit jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druhí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

Zvláštnosti u psychických šikan

U psychických šikan zůstává princip stadií nezměněn. Nicméně jejich podoba je jiná. V popředí je nepřímá a přímá verbální agrese čili psychické násilí. Často se zraňuje „jen“ slovem a izolací. Rozdíl je pouze v tom, že se nestupňuje násilí fyzické, ale psychické. Krutost psychického násilí si však v ničem nezadá s nejbrutálnější fyzickou agresí.

(Kolář, 2011)

7 Krizový plán

Při zjištění šikany nebo jakékoli agrese:

1. zajistit bezpečí oběti (přivolat na pomoc další pedagogy)
2. informovat vedení školy- školního metodika prevence Mgr. Helenu Bajtlovou
3. ŠMP postupuje dle POSTUPŮ PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANY

Pracovník, který byl na šikanu upozorněn, je povinen:

1. oznámit své podezření vedení školy- školnímu metodikovi prevence Mgr. Heleně Bajtlové
2. ŠMP postupuje dle POSTUPŮ PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANY

8 Postupy při řešení šikanování

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií šikanování.

Pro řešení šikany je důležité, aby šetření koordinoval člověk zkušený v oblasti skupinové dynamiky a vedení rozhovoru, zpravidla to bývá školní metodik prevence, který se v této oblasti průběžně vzdělává.

Metody vyšetřování šikany

Pro vyšetřování **počáteční šikany** (se standardní formou) bude použita strategie v těchto pěti krocích:

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
2. Nalezení vhodných svědků.
3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Ochrana při pokročilé šikaně s neobvyklou formou - výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, vyžaduje následující postup:

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii, zákonným zástupcům.
6. Vlastní vyšetřování – viz. metody vyšetřování
7. Metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

Postupy při řešení kyberšikany

Řešení kyberšikany je komplikováno faktem, že často neexistují svědci, že oběť nemusí vždy poznat, že jde již o kyberšikanu, ale také faktem, že viník je jen velmi obtížně dohledatelný. Podmínkou účinné pomoci po technické stránce je úzká spolupráce s IT odborníkem. Vlastní řešení pak jde v podobných krocích jako řešení přímé šikany:

1. Zajistit ochranu oběti:

- doporučit nereagování na útoky agresora, a to ani přímou odpovědí ani prostřednictvím komentování útoku v odpovědi někomu jinému (například na diskuzních forech, v chatech apod.),
- doporučit úplné ukončení komunikace s útočníkem,
- doporučit oběti blokadu útočníka (přes poskytovatele služby),
- doporučit (je-li to pro oběť přijatelné) naprosté odtržení útočníka od možnosti realizovat další útok, tzn. odhlásit se z profilu, změnit telefonní číslo, změnit mailovou adresu apod.,
- společně s obětí projít všechny možnosti/způsoby, kterými může být dále napadána (kde všude se ve virtuálním světě s agresorem setkává ...).

2. Zajistit případné důkazy:

- Domluvit se s obětí, aby nějaký čas pořizovala screenshoty,
- pokusit se od poskytovatele služby zajistit další důkazy.

3. Vyšetřování (je-li k němu dostatek informací):

- Rozhovor s obětí, zjištění detailních informací o průběhu kyberšikany,
- rozhovor s případnými dalšími svědky (členy stejné diskuzní skupiny, chatovací místnosti apod.),
- shromáždění dostupných důkazů a svědectví,
- rozhovor s agresorem (odděleně od oběti), je-li znám,
- cílem rozhovoru je agresora s okamžitou platností zastavit,
- rozhovor s rodiči agresora a navazující výchovné/kázeňské opatření.

4. Informovat rodiče oběti, je-li znám agresor, i rodiče agresora

- Pracovat s rodiči oběti průběžně, dát jim najevo, že škola situaci nebere na lehkou váhu,
- informovat rodiče oběti o zjištěních a závěrech školy,
- nabídnout pomoc a podporu oběti i rodičům – konzultace, odkaz na odbornou péči apod.

9 Výchovná opatření

- Dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků - klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

- Pro potrestání agresorů použít následující běžná výchovná opatření:

- napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele,
- snížení známky z chování,

- Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

V mimořádných případech se užití další opatření:

Ředitelka školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.

Ředitelka školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

10 Spolupráce s rodiči

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné šetření záležitosti zodpovědná ředitelka školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvedí o šikanování. V případě podezření či jistoty, že je jejich dítěti ubližováno, bezprostředně se obrátí na třídního učitele, školního metodika prevence či ředitelku školy.

11 Spolupráce se specializovanými institucemi

Při prevenci či řešení šikany je pro školu důležitá spolupráce s dalšími institucemi a orgány.

Kontakty:

Pedagogicko-psychologická poradna Mladá Boleslav, Václavkova 1040, 293 01 Mladá Boleslav

Telefon: 326 731 066, 731417226, e-mail: mladaboleslav@pppsk.cz

okresní metodička prevence Jana Tunysová, e-mail: tunysova@pppsk.cz

Speciálně pedagogické centrum SPC - Na Celně 2, 293 01 Mladá Boleslav, tel. 326 726 053,

fax. 326 321 931, e-mail: spcmb@centrum.cz

Dětský psycholog :

Terapie a psychologické poradenství, Palackého 576, Mladá Boleslav (AMBRA).

Mgr. Tomáš Slánský, tel.: 737/54 74 84, Mgr. Hana Slánská, tel.: 775/36 32 38

e-mail: info@lipalip.cz

Mgr. Anna Mánková – Klaudiánova nemocnice MB, tel.: 731 542 894, e-mail:

anna.mankova@onmb.cz

Dětský neurolog:

MUDr. Dana Schafferová, [AMBULANCE MB, s.r.o., neurologie](#), Václavkova 905 , 29301 Mladá

Boleslav, tel.: 326324345 , e-mail: schafferovadana@seznam.cz

Dětský psychiatr:

MUDr. Michaela Hofmanová - Psychiatrická ordinace dětská

17. listopadu 861, Jičín 506 01, tel: 493 524 876, www.jsemlekar.cz/136/

MUDr. Martina Stegerová - Psychiatrická ambulance pro dospělé, děti a dorost

Linhartova 243/25, 293 06 Kosmonosy, tel. 326 323 137 , 725 574 574, e-mail: info@stegerova.cz

MUDr. Martina Hrnčířová - Václava Klementa 195, Mladá Boleslav, 3.patro, tel.: 725 988

422 e-mail: terapeut@psychoterapiemb.cz

Orgán sociálně právní ochrany dítěte MB, Komenského náměstí 61- Šárka Večeřová, DiS., vedoucí

oddělení (ved. odd OPD – péče o děti, zást. ved. odboru), tel.: 326 716 181, e-mail: [vecerova@mb-](mailto:vecerova@mb-net.cz)

[net.cz](http://mb-net.cz)

Středisko výchovné péče:

Středisko výchovné péče - VÚ a SVP Klíčov, Čakovická 783/51, 190 00 Praha 9, tel.:283 883 470

Středisko výchovné péče - Kupeckého 842/4, 149 00 Praha 4, tel.:251 555 500

Linky:

Linka Důvěry SOS + Centrum Psychoterapie, Václavkova 312/2, 293 01 Mladá Boleslav

tel.: 326 741 481, <http://www.linka-duvery-mb.cz>
Linka bezpečí pro děti: 116 111
Linka pro rodiče: 116 000

Webové stránky s tematikou školní šikany a kyberšikany:

www.sikana.org

www.e-nebezpeci.cz

www.ncbi.cz

Kontakty:

Sdružení Linka bezpečí (116 111) www.linkabezpeci.cz

Poradna webu Minimalizace šikany www.minimalizacesikany.cz

Internet poradna www.internetporadna.cz

Kontaktní centrum www.Horka-linka.cz

Poradna E-Bezpeci www.napisnam.cz

Policie ČR – <http://www.policie.cz/web-prevence.aspx>

Oddělení tisku a prevence

adresa: Boleslavská čp. 1164, Kosmonosy

tel.: 974 877 207, 208

mob. tel.: 724 124 283

fax: 974 870 641

e-mail: mb.tisk@pcr.cz

Obvodní oddělení Bělá pod Bezdězem

adresa: Masarykovo nám. 149, 294 01 Bělá pod Bezdězem

tel.: 974 877 730

GSM: 727 968 540, 725 037 189

fax: 974 870 649

e-mail: mb.oo.bela@pcr.cz

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitelka školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

Ředitelka školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitelka školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

12 Šikana zaměřená na učitele

Vzhledem k tomu, že jsme školu pouze s 1. stupněm – nepředpokládáme výskyt šikany učitele – žákem. Pro předcházení výskytu:

- Prevence stojí na celoškolském přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Uvědomění si rizika a jeho deklarace může významně snížit rozvoj šikany.
- Pedagogové při podezření na šikanu své osoby nebo kolegy – oznámí toto ředitelce školy.
- Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.
- Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.
- Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost.
- Všimá si změn v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky, pedagog - odejde ze třídy, přivolá si pomoc a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.

13 Závěr

Naše základní škola si klade za cíl vytvářet prostředí tolerance, respektu individuality každého žáka a zaměstnance, prostředí s jasnými pravidly, kde je odmítána jakákoliv forma násilí.

Zároveň je školou, která připouští riziko výskytu šikany, proto má ve svých mechanismech zakomponovanou prevenci proti takovému chování, případně způsoby, jak jej řešit. Na pozitivním klimatu ve škole, tedy na zdravých vztazích se podílí všichni zaměstnanci školy, žáci, i jejich zákonní zástupci.

V Katusicích 30.8.2016

Program sestavila: Mgr. Helena Bajtlová, školní metodik prevence

Program schválila: Mgr. Helena Bajtlová, ředitelka školy